

Suomen Mehiläishoitajain Liitto SML ry
Ullanlinnankatu 1 A 3
00130 HELSINKI

Esitys 10.6.2026

Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30
00023 VALTIONEUVOSTO

kirjaamo.mmm@gov.fi

Esitämme, että luonnonmukaisen mehiläistarhauksen tuki sisällytetään kansalliseen CAP-suunnitelmaan rahoituskaudelle 2028–2034, luomumehiläistarhauksen valvonta keskitetään yhteen Elinvoimakeskukseen ja alalle otetaan käyttöön koko maassa yhtenäinen FI-EKO-valvontatunnus.

Tässä esityksessä perustellaan, miksi mehiläistarhauksen luomutuki on tarpeen ottaa mukaan Suomen kansalliseen CAP-suunnitelmaan tulevalle rahoituskaudelle 2028–2034. Luomumehiläistarhauksen tukeminen on perusteltua useammasta näkökulmasta, jotka kaikki liittyvät CAP:n tavoitteisiin.

Perustelun näkökulmia

Luomutavoite	Suomen 25 %:n luomutavoite 2030 on vaarassa jäädä saavuttamatta. Kaikki luomusektorit tarvitsevat tukea kustannusten nousun kattamiseksi. Luomumehiläistarhauksen kustannukset ovat nousseet ja mehiläistarhaus on luomusektorilla lähes ainoa maatalouden ala, joka ei saa luomutukea.
Luonnonmukaisten alueiden pölytys	Luomumehiläistarhauksen tuotantosäännöt ohjaavat pesät rakenteellisesti luomuviljelyyn ja luonnonkasveihin rajautuviin ympäristöihin lisäten alueiden tuotantopotentiaalia ja viljelyn kannattavuutta sekä luonnon monimuotoisuutta.
Huoltovarmuus	Luomumehiläistarhaus tukee huoltovarmuutta pölytyspanostuksellaan. Kotimainen pölytysverkosto turvaa viljelykasvien pölytyksen myös poikkeustilanteissa.
Luomukustannukset	Luomumehiläistarhaukseen liittyy tavanomaista tarhausta huomattavasti suurempia kustannuksia, jotka jäävät tarhaajien maksettavaksi, koska luomutukea ei ole.

Luomutuotannon kehitys on jäänyt tavoitteista

Suomen luomutavoitteena ja EU:n Pelloilta pöytään -strategiassa on, että 25 % peltoviljelystä siirtyy luomuun vuoteen 2030 mennessä.

Luomu 2.0 -ohjelman toimeenpanosuunnitelmassa, jonka maa- ja metsätalousministeriö julkaisi vuoden 2023 alussa, on asetettu tavoitteeksi, että minkään luomueläintuotannon tuotantos suunnan luomutuotteiden markkinoille tulevien tuotteiden määrä ei laske vuosien 2021–2022 tasosta, vaan kasvaa. Ohjelmaan on kirjattu, että selvitetään kansallisen pesäkohtaisen tuen tason

tarkoituksenmukaisuutta luomumehiläistuotannossa ja mehiläistuotannon tukikokonaisuutta tarkastellaan osana mehiläissektorin tarpeiden ja tukiehtojen yhteensovittamista.

Tosiasiallinen kehitys on kuitenkin jäänyt tavoitteesta selvästi jälkeen. Luomupeltoalan osuus on tällä hetkellä 14 prosenttia, ja suunta on ollut kolmen viime vuoden aikana laskeva. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää lähes kaksinkertaistamista jäljellä olevassa ajassa, mitä ei ole odotettavissa ilman merkittäviä lisätoimia. Luomumehiläistarhaustilojen ja luomupesien määrä on vähentynyt kolmanneksella vuosina 2020–2025 (taulukko 1). Yhtenä merkittävänä syynä luomutarhaajien vähenemiseen on ollut luomutarkastusmaksujen korottaminen vuosittain vuodesta 2021 alkaen.

Taulukko 1. Luomumehiläistilojen ja luomupesien määrä vuosina 2020–2025

Vuosi	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Muutos
Luomumehiläistiloja	75	69	60	57	53	51	-32 %
Luomumehiläispesiä	6190	4820	4618	5086	4692	4391	-29 %
Mehiläispesiä Suomessa yhteensä	69800	72900	68800	69400	69500	70400	+ 1 %
Luomupesien osuus	8,8 %	6,6 %	6,7 %	7,3 %	6,8 %	6,2 %	- 29 %

Luomukasvintuotannon ja luomueläintuotannon tuen perusteluissa kuulumisen luomuvalvontaan ja luomutarkastuksen maksullisuus ovat kustannuksia, joiden kattamiseen luomutuki on tarkoitettu. Tämän tulee toteutua myös luomumehiläistarhauksen osalta.

Luomumehiläistarhauksen sijoituspaikkoja rajaavat erityisehdot

Luomumehiläistarhauksen tuotantosäännöt (EU:n luomusasetus 2018/848) edellyttävät, että pesien sijoituspaikkojen ympäristössä mesikasvillisuuden tulee pääosin koostua luonnonkasvillisuudesta, luomuviljelykasveista tai alueista, joilla käytetään vähän tai ei ollenkaan torjunta-aineita. Käytännössä tämä tarkoittaa, että luomupesät sijoittuvat luomuviljelyn sekä niittyjen ja luonnonympäristöjen läheisyyteen tai sellaisen maatalouden ympäristökorvausjärjestelmän mukaisten tai vastaavien alueiden tuntumaan, joilla torjunta-ainekäsittelyt eivät vaaranna mehiläisten terveyttä tai mehiläispesästä saatavien tuotteiden laatua.

Tarhanpaikkojen valinnassa on oleellinen ero tavanomaiseen mehiläistarhaukseen verrattuna: sijoittuminen ei perustu tarhaajan vapaaehtoiseen valintaan vaan säädösten määräämään ympäristöön. Luomuehtojen kolmen kilometrin tarkastelusäde tarhan sijaintipaikan ympärillä on voimakkaasti rajaava.

Sijoittelun taloudellinen vaikutus tarhaajalle on merkittävä. Kun tarhaaja ei voi vapaasti valita optimaalista sijoituspaikkaa esimerkiksi logistiikan tai saavutettavuuden perusteella, hän joutuu hyväksymään paikkoja, joille kulkeminen on hankalampaa esimerkiksi huonojen tieyhteyksien tai suurempien etäisyyksien vuoksi. Tämä kasvattaa suoraan työaikaa ja polttoainekustannuksia ja voi edellyttää kalustolta enemmän kuin optimaalisesti sijoitetuissa tarhoissa. Rajoitettu paikanvalinta muuntaa sääntelyn vaatimukset konkreettisiksi lisäkustannuksiksi, jotka kohdistuvat suoraan tarhaajaan.

Pölytyspalvelut ja huoltovarmuus

Pölyttäjät ovat välttämätön tuotantopanos suomalaisessa ruoantuotannossa. Useiden keskeisten viljelykasvien erityisesti marjojen, hedelmien sekä valkuais- ja öljykasvien sato on riippuvainen tehokkaasta pölytyksestä.

Huoltovarmuuden näkökulma tarkoittaa, että pölytyspalveluiden on toimittava myös poikkeustilanteissa: tautiepidemiassa, luonnonkatastrofissa tai muissa häiriöissä. Kotimainen ja maantieteellisesti hajautettu mehiläispesäverkosto on tässä keskeinen tuotantopanos.

Tehokas pölytys vähentää myös muiden tuotantopanosten tarvetta. Hyvin pölytetty kasvi tuottaa paremman sadon ilman lisälannoitteiden käyttöä. Tämä tarkoittaa, että kotimainen pölytyskapasiteetti vähentää suoraan riippuvuutta ulkomaisista tuotantopanoksista lannoitteista, kasvinsuojeluaineista ja muista sadonvarmistuskeinoista. Pölytyspalvelut ovat siten osa tuotantopanosten huoltovarmuutta, ei pelkästään sadon varmistamista.

Luomumehiläistarhauksen erityiskustannukset

Luomumehiläistarhaukseen liittyy tavanomaista tarhausta huomattavasti suurempia kustannuksia, joita kaikille tarhaajille maksettava pesäkohtainen talveutustuki ei kata.

Lisäkustannuksia syntyy muun muassa talviruokinnassa käytettävästä luomusokerista, luomuvaatimusten mukaisesta pesäkalustosta ja vahapohjukkeista, vuosittaisesta maksullisesta luomuvalvonnasta sekä siitä, että EU-asetuksen 2018/848 mukaiset sijoittumisvaatimukset rajaavat potentiaalisia laidunalueita ja lisäävät toiminnan kustannuksia. Nämä kustannukset ovat luomumehiläistarhaukselle rakenteellisia, ne eivät poistu toimintaa tehostamalla ja laajentamalla yksikkökokoja. Liitteessä 1 on laskelmia, joiden perusteella voidaan arvioida luomutuotannon ja siirtymävaiheen pesäkohtaisia lisäkuluja tavanomaiseen mehiläistarhaukseen verrattuna.

- Luomutuotannossa vaadittava luonnonmateriaalista valmistettu pesäkalusto yhtä pesää kohti on noin 43 euroa tavanomaista kalustoa kalliimpi (taulukko 1).
- Vuosikustannukset pesää kohti luomumehiläistarhauksessa ovat laskelmiemme mukaan vähintään 57 euroa enemmän tavalliseen tarhaukseen verrattuna (taulukko 2).
- Luomukirjanpidosta aiheutuvat lisätyöt tuovat kustannuksia 19,30 euroa pesää kohti (taulukko 4).

Yllä olevia lukuja käyttäen luomutuotannosta syntyviä lisäkuluja kertyy vuositasolla varovaisestikin laskien reilut 76 euroa pesää kohti. Siirtymävaiheen aikana kulut ovat huomattavasti suuremmat (taulukot 3 ja 4). Siirtymävaihe kestää vähintään 12 kuukautta jokaisen pesän osalta, joka tarhalla on.

Tarve mahdollistaa luomutuki ja luomusitoumukset myös luomumehiläistarhaukselle

Saimme edelliseen yhteydenottoomme Maa- ja metsätalousministeriöstä seuraavanlaisen vastauksen:

”Yhteisen maatalouspolitiikan rahoituskaudella 2023–2027 luomusitoumusta ei ole mahdollista tehdä mehiläisten hoidosta. Luomusitoumuksessa on tällä hetkellä mahdollista maksaa korvausta peltopinta-alan perusteella. Sitoumus tehdään joko pelloista tai pelloista ja eläimistä. Osittainen luomusitoumus on mahdollista tehdä avomaanvihannesten osalta. Kotieläintuotannon osalta korvauksen määräytymisestä on CAP-suunnitelmassa seuraava maininta: ”Luonnonmukaisen kotieläintuotannon sitoumuksessa maksettava pinta-ala määräytyy tuensaajan luonnonmukaisessa kotieläintuotannossa sitoumusvuonna olevien tuotantoeläinten eläinyksiköiden perusteella siten, että maksettavaa sitoumushehtaaria kohti on tuensaajalla oltava 0,5 eläinyksikköä. Korvaus maksetaan niin monelle hehtaarille kuin maksuperuste täyttyy, mutta korkeintaan koko sitoumusalalle.”

Pyydämme Maa- ja metsätalousministeriötä selvittämään, miten luomusitoumuksen tekeminen voitaisiin mahdollistaa myös mehiläistarhauksen osalta.

Mehiläisyhdyskuntaa kohden maksettava tuki on toimiva tukemisen tapa ja luomutarhaajille maksettava pesäkohtainen luomutuki on jo käytössä ainakin kahdessa EU:n jäsenmaassa. Luomumehiläistarhauksen kannattavuuden parantaminen luomutuen avulla kannustaisi nykyisiä luomutuotantoa harjoittavia mehiläistarhaajia jatkamaan luomutarhausta ja lisäämään tuotantoaan ja uusia mehiläistarhaajia siirtymään luomutuotantoon.

Toimenpide-esityksemme

1. Esitämme, että luonnonmukaisen mehiläistarhauksen tuki sisällytetään kansalliseen CAP-suunnitelmaan rahoituskaudelle 2028–2034. Tämä on tarpeen Luomu 2.0 -ohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi ja luomumehiläistarhauksen asettamiseksi tasavertaiseen asemaan muiden luomutuotannon tuotantosuuntien kanssa. Olemme valmiit osallistumaan tuen yksityiskohtien valmisteluun yhdessä hallinnon kanssa.

2. Esitämme, että luomumehiläistarhauksen valvonta keskitetään yhteen Elinvoimakeskukseen. Samalla luomumehiläisalalle tulee ottaa käyttöön koko maassa yhtenäinen pakkauksiin merkittävä FI-EKO-valvontatunnus. Ratkaisu yhdenmukaistaisi valvontaa, keventäisi hallinnollista taakkaa ja helpottaisi vakiopakkausten käyttöä, mikä alentaisi erityisesti pientuottajien markkinointikustannuksia.

Helsingissä 10. päivänä kesäkuuta 2026,

Suomen Mehiläishoitajain Liitto SML ry

Luomuliitto ry

Susanna Eloranta
Toiminnanjohtaja

Susann Rännäri
Toiminnanjohtaja

LIITTEET:

Liite 1. Luomumehiläistarhauksen kustannuksia laskettuna vuoden 2026 kevään hinnoilla

LIITE 1. Luomumehiläistarhauksen kustannuksia laskettuna vuoden 2026 kevään hinnoilla

Taulukko 1. Esimerkki luomu- ja tavanomaisessa mehiläistarhauksessa käytettävän yhden yhteiskunnan käyttämän pesäkaluston ja kevytkaluston hintaeroista. Hinnat on otettu Hunajayhtymä Oy:n hinnastosta toukokuussa 2026 ilman arvonlisäveroa.

Kustannus / yhteiskunta (=pesä) (alv 0 %)	Hinta tavanomainen (kevytkalusto)	Hinta luomu (puukalusto)	Hintaero
Pohja	14,34 €	12,75 €	-1,59 €
Katto	16,89 €	19,92 €	3,03 €
Pesäosasto 5 kpl kevytosasto á19,92 €	99,60 €		
Eristämätön puulaatikko 3 kpl hunajaosastoon á 25,50 €		76,49 €	
Eristetty puulaatikko 2 kpl sikiöosastoon á 28,69 €		57,37 €	
Välikattolevyt 3 kpl á 2,63		7,89 €	
Pesälaatikoston hinta yhteensä	99,60 €	133,86 €	34,26 €
Yhteensä alv 0%	130,84 €	174,42 €	43,59 €

Taulukko 2. Esimerkkilaskelma kolmella mehiläistarlhalla olevien 20 yhteiskunnan tarhauksessa (pieni tarhaaja) syntyvistä vuosikuluista luomu- ja tavanomaisessa mehiläistarhauksessa. Hinnat on otettu Hunajayhtymän ja Mesimestarin hinnastosta (alv 0 %) toukokuussa 2026. Laskelma ei sisällä kuluja, jotka ovat samat molemmissa tuotantomuodoissa (esim. tarhakäynteihin kuuluva työaika, auton polttoainekulut, sähkökulut, linkouskaluston kulut ja linkouskustannukset).

Kustannukset €/ vuosi (alv 0 %)	Tavanomainen	Luomu	Hintaero tavanom. ja luomu
Talviruoka (sokeria 25 kg / yhteiskunta)	482,46 €	994,80 €	512,34 €
Pesäkaluston uusiminen*	392,52 €	523,26 €	130,74 €
Vahapohjuke (tavanom. 1,33 €/kpl, luomu 1,57 €/kpl) 200 kpl	266 €	314 €	48 €
Tarkastusmaksu 1 tunnin tarkastus	-	394 €	394–720 €
Tarkastusmaksu 3 tunnin tarkastus	-	720 €	
Yhteensä	1 140,98 €	2226–2552 €	960–1194 €
Kustannukset/vuosi/yhteiskunta	57 €	111–127 €	54–70 €

*Kaluston käyttöikä 5-10 vuotta. Pesäkaluston uusimistarve kolme pesää vuodessa. (kts. taulukko 1)

Taulukko 3. Siirtymävaiheen aiheuttamat kustannukset kymmentä mehiläisyhteiskuntaa (=pesää) kohti verrattuna tavanomaisen tuotannon aloittamisen kuluihin (alv 0 %). Laskelmassa on oletuksena, että kyseessä on aloittava tarhaaja, joka siirtyy suoraan luomutuotantoon.

Kustannukset 10 yhteiskuntaa (=pesää) kohti alv 0 %	Siirtymävaihe €	Tavanomaisen tuotannon tuotanto €	Erotus
Pesäkalusto 10 pesää	1 744,20 €	1 308,40 €	435,80 €
Vahapohjukkeet 40 kpl/pesä	628,00 €	532 €	96,00 €
Ensimmäinen luomutarkastus Kolmen tunnin tarkastus ja rekisteröintiin liittyminen	870	-	
Yhteensä	3 242,20 €	1 840,40 €	1 401,80 €
Yhtä yhteiskuntaa kohti	324,22 €	184,04 €	140,10 €

Taulukko 4. Esimerkkilaskelma, jossa on arvioitu kolmella mehiläistarhalla olevien 20 pesän tarhauksessa luomutuotannon ja siirtymävaiheen takia syntyvä lisätyö vuodessa. Laskennassa on käytetty työn hintana kannattavuuskirjanpidossa käytettävää 16,80 €/tunti. (v. 2024).

Työvaihe. Luomutuotannon ja siirtymävaiheen aiheuttama lisätyö	Työn arvo luomutuotannossa	Työn arvo siirtymävaiheessa
Hoitotöiden pakolliseen dokumentointiin kuluva työaika tarhoilla	126 € /kolme tarhaa 10 min /kerta/tarha, 15 kertaa /hoitokausi	126 € /kolme tarhaa 10 min /kerta/tarha, 15 kertaa /hoitokausi
Satoalueiden kartoittamiseen kuluva työaika	25 € / kolme tarhaa 30 min/tarha	38 € / kolme tarhaa 45 min/tarha
Luomukirjanpitoon (jäljitettävyyden) kuluva työaika	67 € /kolme tarhaa 1 h 20 min/tarha	100 € /kolme tarhaa 2 h / tarha
Luomutarkastukseen ja siihen valmistautumiseen kuluva työaika	168 € / tarkastus 10 tuntia	252 € /tarkastus 15 tuntia
Yhteensä	386 € /kolme tarhaa	516 € /kolme tarhaa
Lisätyö pesää kohti	19,30 € / pesä	25,80 € / pesä